

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt IX. Exempla prouidentiſimæ in homines diuinæ bonitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

culos, inde aër, inde spiritus, inde pluvia ad terram propter fructus, inde omnis misericordia à cælo. Tolle auxilium cæli à terra, statim deficiet. Sicut ergo protectio cæli permanet super terram, sic protectio Dei permanet super timentes eum. Times Deum? supra te est protectio ipsius. Sed fortè flagellaris? & putas, quia deseruit te Deus? si deseruit protectio cæli terram. Quoniam secundum altitudinem cæli à terra confirmavit misericordiam suam Dominus timentibus eum. Iam sciat, quantum vult, pater est. sed affluxit nos, sed contriuit nos? pater est. Quid filius in patre tam amante, potest iniustum iudicare? Immò quid potest iudicare, nisi paternum? Etiam, cum punit, pater est. At, si vel Chremetem Terentianum audias,

Pro peccato magno, paulum supplicij satis est Patri.

Terent. in
Andria. act.
3. scen. 3.

C A P V T IX.

Exempla prouidentissima, in homines, diuina Bonitatis.

I.

Hæc Dei vel parentis, vel irascentis administratio, etiam exemplis potest demonstrari; quæ tam ampla est, vt etiam gratiam in peccantes diffundat, tam profunda, vt etiam amicis aduersa immittat. Quod si homines serio perpenderent, longè parcius aut in sic amantem, aut in sic beneficientem peccarent. Quàm multi enim diuinæ diffidunt Bonitati? quàm multi, pro ventre & sagina, nimis solliciti dicunt? *Quid manducabimus? aut quid bibemus? aut quo cooperiemur? qua omnia gentes inquirunt.* Hinc vt canis pane, & auis esca capitur, sic diabolus multos capit solitudine ciborum. Prou. 6. 26. *Precium scorti, vix est vnius panis;* vsque adeò frustum panis sequitur non equa modò, sed etiam lupa. *Quis docuit Psittacum suum uicere? Magister artis, ingenij, largitor Venter.* Itaq; nongentes tantum, sed etiam bestia, & impudicæ mulieres, bestijs abiectiores, nihil non faciunt, vt panem acquirant. *Graculus esuriens, in cælum iusseris, ibit;* quid dico in cælum? multi quotidie, mensæ causâ, in ipsum eunt Acheruntem. Meritò igitur ait Dominus: *Nolite solliciti esse: scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis.* Itaque cum Stygius hostis multos

tos

tos aggreditur alimentorum curâ; cum iam hunc, iam illum alloquitur: *Dic ut lapides isti panes fiant*; cum iubet omnem lapidem moueri, vt venter impleatur; cum varias artes docet pecuniâ, panis, vini parandi; cum denique à se vult disci, quomodo liberi, vxor, familia, humana vita sit sustentanda, & cum sexcenta hoc genus insanit; gladio aptiore non potest repelli, quàm diuinâ Prouidentiâ Bonitatisque protestatione; quæ clarissimè indicatur illis verbis: *Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Quam artem etiam docuit Dauid, cum esurienti dixit: *Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet.* Ne puta eum tui oblitum, & ne dicas: *Dereliquit me Dominus, & Dominus oblitus est mei. Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, vt non misereatur filio uteri sui? etsi illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui.*

Matth. 4. 3.

Matth. 4. 4.

Deut. 8. 3.

Psal. 54. 23.

Isa. 49. 14.

Exemplorum affatim diuinâ paginâ subministrant. An non enim primùm hominem in admodum fructifero horto collocavit? An non Patriarchæ Iacob filijsque eius, in summa annonæ caritate, per Iosephum Ægypti saluatorem, alimenta prouidit? An non in ipsa solitudine fontem de petra, panem de nubibus eiecit? & quidem panem sapidissimum? Nam *panem cœli dedit eis, panem Angelorum manducauit homo.* An non, tempore tam diurnæ famis, Eliæ corui deferebant panem & carnes manè, similiter panem & carnes vesperi, & bibebat de torrente? An non eidem postea, per piam viduam, in Sarephta Sidoniorum, de mensa prospexit? An non, quando ipse Christus diabolum à se reiecit esuriens, qui eum lapides comesse volebat, *Angeli acceperunt, & ministrabant ei?* An non vel solorum virorum quinque millia quinque panibus hordaceis & duobus piscibus satiavit, idem Dominus, in loco deserto, vbi neque furnus erat, neque pistor? Hæc aliâque complura diuinâ litteræ prodiderunt. Sed quia exempla, cum delectatione, docent, age, alia ex alijs quoque historijs adducamus.

II.

Pf. 77. 24.

3. Reg. 17. 6.

Matth. 4. 11.

Ioan. 6. 10.

Heribertus Rosveydus vir eruditus, & ab historijs SS. Patrum clarus, ex D. Hieronymo alijsque antiquæ fidei & sinceritatis Scriptoribus, inter varias Seniorum vitas, refert, S. Frontonium, quem Martyrologium Romanum 14. April. Vsuarius & Ado, Frontonem (non illum S. Petri discipulum, Episcopum Petragicum, sed Alexandria Abbatem) nominant, sub Antonino Imperatore, anno tertio decimo Imperij eius, in Ægypto, cum Mundum, tanquam Diomedem hospitium, execratus in solitudinem

III.

Rosveid. lib. 1. de vita & verbis Seniorum. 14. Apr. pag. 238.

- profugere vellet, instar diuini magnetis cuiusdam, septuaginta adeò fratres secum traxisse: quibus persuasit, vt nihil secum, præter minuta olerum semina, & palas sarculòsque deferrent, vsus illis verbis Domini: *Nolite cogitare, quid manducetis, aut quid bibatis, aut quo operiamini: hæc enim omnia gentes mundi quærunt. Quærite primùm regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adycien ur vobis. Teneamus promissum, & inueniemus in nobis opus Domini conseruatum.*
- Matth. 6. 31. Hac oratione, diuinæque Prouidentiae & Bonitatis sponcione, incensi septuaginta viri, instructum ab omnibus rebus necessarijs, monasterium, commoditates maximas, liberales piorum hominum manus, & obuia auxilia, vno verbo, cellam & culinam, penum & focum deseruerunt; & loca inculta, deserta, aspera, vix ipsis feris habitanda adierunt. Ibi, vt omne principium feruet, vigilijs, precibus, ieiunijs, laboribus varijs Deo cupidè seruierunt; tantò cælo viciniore, quantò remotiore à mundo. Angelos dixisses. Sed quò non penetrat, seu tentator, seu tentatio? Multos inclaustris frangit asperitas, multos fatigat diurnitas: & non rarò primi spiritus religionis, cum tempore, in tepefcunt, aut omnino cadunt. Quin Sathan Tartareus ipse quoque cibum electum affectat, & Cerbero, si bolum adipiscatur non quotidianum, optatò accidit. Sed omnium periculosissima pugna est, cum hostis simulat amicum; qui & Christum in deserto aggressus, amicis in speciem verbis, inimicissimè voluit præcipitare. Tametsi enim non vult Deus otiosus nobis co-
 Matth. 6. 11. turnices allatas in os immittere, sed iubet nos sedulò orare: *Panem nostrum super substantialem*, vel, vt est apud Lucam, *quotidianum, da nobis hodie*; immò vult nos ad aratrum manum applicare, vt *m- sudore vultus nostri, vescamur pane nostro*, vt impleatur illud: *maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea, cunctis diebus vitæ tuæ*: non vult tamen nos totos esse, in pastu quærendo, more pecudum nonnullarum. Quin sacrationes seruos suos, extra-
 Luc. 11. 3. petitionem memoratam, non vult cogitare aut dicere: *Quid manducabimus, aut bibemus, aut quo cooperiemur?*
- Genef. 3. 19.
- Matth. 6. 31.

I V.

Per hanc ergo ipsam etiam machinam tam sancto cœtui expugnando variæ vndique & vndique, ex Orco, ad signa cohortes confluxerunt. Inopia submitit famem, inedia imbecillitatem, caro tristitiam. Dæmon, postquam Christi athletas vidit famelicos, & esuriones factos, quasi in inclinatam aciem, ita saxa locutus iden-

identidem immisit lapides : nempe, nimis duram esse, ac velut saxeam vitam Eremitarum : tolerari hanc austeritatem non posse : humanam illis naturam esse, non Angelorum : nec utique vno sudore hauriendum esse hunc laborem ; duraturum vsque ad mortem ; quam ipsam hoc genus vitæ, non sine homicidij crimine, sit procuratura. Hæc cogitantibus ostendit omnia regna Mundi, & gloriam eorum ; obiecit dapes ; depinxit spumantes pateras ; exposuit quidquid est deliciarum. Facile in ruinam impelluntur, qui iam antè claudicant. Itaque esuritione tristes & sui impatientes subiit pœnitentia, & postliminiò ad cæpas atque allia respexere. Iamque in apertas murmuraciones cæperunt erumpere, atque inter se mussitare : Cur Frontonius nos huc miseriarum è portu in scopulos duxit ? Cur non mansimus in securo ? Quin redimus ad communem hominum vitam ? An non & illi, qui in vrbibus & arcibus degunt, boni esse possunt ? An non & illi, licet fame se se non enecent, possunt salutem æternam consequi ? Quis poterit cibo viuere Angelorum ? Pallefcit vultus ; genua labant ; ob inediam, pedes corpus non ferunt ; nec oculi caligantes officio suo funguntur ; denique fame morimur. Et quid mors nostra Numini proderit ieiunio accelerata ? diu qui viuuit, diu Deum laudat. Hæc illi.

Audiens Frontonius eorum murmur antè, quàm ad eum conuenirent dicentes aliquid, ipse praueniens eos ait : Quousq; irritatis Deum murmurantes in cordibus vestris, & dicentes : Nuncquid qui eremum inhabitant, hi tantum sunt Dei serui ? & quis ex cibo poterit viuere Angelorum ? Conueniamus ad Abbatem, & loquamur ad eum : ut habitemus in ciuitate : quia si qui nos illic viderint, opportunè nobis, iuxta Dei votum, dirigunt escas, prout cuiq; Dominus dederit facere. Illud autem scitote, quia non necabit Dominus fame animam iusti. Ecce oculi Domini super timentes eum, ut alat eos in fame. Et illud non memoramini scriptum, quod ait Apostolus : In fame & siti ? sed vobis quoq; in eremo nunquam defuerunt radices herbarum, nec mansistis aliquando ieiuni. Recordamini autem, quia antea locutus sum vobis : Nolite cogitare, quid manducetis, aut quid bibatis, aut quo operiamini : hæc enim omnia gentes mundi querunt. Nonit Dominus cibum dare timentibus se. Querite primum regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adycentur vobis. Si enim Dominus volatilia pascit, & coruos non deserit : quomodo nos derelinquere poterit, ipsum iugiter in mente habentes.

V.

Psal. 31.
2. Cor. 11.

Matth. 6.

tes, eumq; assidue orantes? si fame defecerimus in eremo, nos Dominum accusemus, & improperemus ei, cum ad ipsum venerimus, dicentes: *Credidimus Euangelio tuo, ubi dixisti: quod uniuersos in te credentes, cæli pabulo pasces: fecimus cuncta quæ præcepisti, sperauimus in te, & tu nos despexisti. Sed quia ibi nos probasti, hic magis, ut probes veritatem, redde, quod promisisti. Nolite ergo murmurare aduersus Deum, ne murmurantes, sicut Patres nostri in deserto, à serpentibus pereatis. Quod si expectaueritis Dominum, quando voluerit, dabit bona timentibus se. Quo dicto siluerunt paululum à murmuratione sua: erant tamen in mærore positi. Huc vsque Frontonius, apud dictum authorem.*

V I.

Nondum tamen hic finis historiæ: sed interponendum est aliquid prius, quàm illam totam percenseam. Cur enim in mærore positi isti, Abbas autem, plenus spe & fiducia, in gaudio fuit? Nimirum illi Deum quidem crediderunt ubique præsentem, sed de Dei Bonitate non satis bene senserunt, sed fiducia Dei caruerunt; Abbas autem, cum sciret tam bonum Mundi Governatorem, tam potentem Conseruatorem, tam pium Patrem, filijs suis ubique adesse, persuasissimum habuit, immò, ut certum fidei articulum tenuit, neminem sibi, absque eius voluntate, nocere, nihil necessariarum rerum deesse posse. Nam *qui habitat in adiutorio Altissimi, in protectione Dei cæli commorabitur.* Et si, eo volente, cibus aliquando deficit, *non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Sic S. Catharina Senensis, *aliquando à die cinerum, vsq; ad Ascensionem Domini, sine cibo, perdurauit, sola Eucharistia communionem contenta.* Quod & in Nicolao, apud Helucios, per multos annos, videre fuit. Potest etiam fieri, ut Deus aliquos fame sinat extremè affligi. Quod si fiat, utique de manu id Domini est accipiendum, qui potestatem habet vitæ necisque nostræ. Frontonius sciebat Bonitatem diuinam esse tantam, ut de ea nulli sit diffidendum. Quod vtinam scirent omnes; non tam multi malis se artibus alerent, non furtis digitos; non rapinis manus contaminarent; non fraudibus, non mendacijs, non periurijs pecuniam facerent; non se turpi quæstu alerent; non venderent pudicitiam; non interuerterent testamenta; non spoliarent in siluis & crumena, & vita viatores; non traderent Iudæis, conuulnerandam, non ipsi cacodæmoni porrigerent contumelijs sædandam SS. Eucharistiam: non tantopere laborarent,

Psal. 90. 1.

Matth. 4.

Ludouicus
Blou. in. Ap-
pendice Mo-
nilis spirit.

rent, in impetrandis schedulis & facultate carnibus vescendi, tempore quadragesimæ; quippe alimentum à Deo sperarent, putarentque, cum tribus illis sanctis pueris, ipsa se abstinentia fore fortiores pinguiorésque. Nouit ille dare necessaria, nouit vires confirmare suorum: qui diuitibus, & cuticulæ causa, nimis sollicitis, delicatèque ventrem implentibus, longè plures morbos immittit. Semper enim laborant catarrhis; semper de capite, aut dente queruntur; semper cordolium, calculum, stomachi cruditates, podagras & chiragras accusant, cū seipfos accusare deberent; sua sibi intemperantia talia accersentes; semper poscunt sumuntque medicinas; vt multi plus accipiant à pharmacopola, quam è culina. Hæc iusto Dei Iudicio, vtrisque contingunt; vt & appareat, *non in solo pane viuere hominem, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei*, dum mucido pane victitantes valetudine sunt meliore, & prudentia carnis, velut Tantalus in vndis, ipsa abundantia sua puniatur.

Vt ergo homines in exemplo doceret, diffidentésque fratres emendaret, & pariter Frontonij fidem etiam in nos diffunderet Numen, illo ipso tempore, quo de victu nimium quantum solliciti erant, Angelum de cælo misit ad copiosum quendam hominem, quadridui itinere à Monachis distantem, ad obsonandum. Intèpesta nocte, diues lecto suo accubans dormiènsq; nihil minùs, quàm de liberalitate somniabat. Aurum plenis manibus comprehendere, Philippæos asperos sibi videbatur numerare, & Iouialibus cœnis interessè. Hunc Angelus, alia repentè oblata imagine, ita compellauit: Nempe tu ille splendidus es epulo, qui ventrem saburra imples, & plus solus degulas, quàm alij decem; semper satiatus, nunquam famelicus; amphora, gurges, helluo, & vnus de genere Apiciorum; solùmque natus, vt fruges absumas: at serui mei, in dura solitudine, in labore aspero, neque panem habent, quo sustentur? Ad quid tibi diuitias dedit diuina liberalitas? nisi vt possis esse liberalis? An, vt te cibus occideres? vel, vt pauperes illius in vita seruares? Expergiscere, miser. & ni malum vis, audi, quid mandet Deus: Quàm primùm diluculabit, seruis illius, ex omnibus, quæ tibi data sunt, sportulam trans mitte. Neque graue hoc tibi videatur. Magnum beneficium præstat vniuersi Dominus, si quem gregis sui facit procuratorem. Doni loco ab eo accipit, quæ ipse donauit. Qui ergo te semper pauit, vult nunc à te ipse pasci. Nam placuit illi, ex elec-

VII.

I

mo.

mosyna tua, reficere pauperes suos; & quidem eos, qui se se illi in locis solis totos consecrauerunt. Hæc exequere. Si neglexeris, scito, te superos iratos, si feceris debitores habiturum.

VIII.

Terruerunt eum hæc verba, & somnos ruperunt. Nec enim potuit diutiùs dormire à cælo tam robustis vocibus excitatus. Itaque multò, quàm consueuerunt isti, citiùs stratum deserens, de toto negotio seriò cogitauit. Cum autem nesciret Eremitarum locum, non illico se se excusatum censuit; non sua solùm nixus est prudentia, neque sibi ipse senatus esse voluit; sed necessarijs, amicis, officijs seruisque vndique conuocatis somniùmne dicam, an visum nocturnum? ordine narrauit; & se parere monitis promptissimum ostendit. Ceterùm, quia ipse ignorârat, vbînam locorum serui illi Numinis morarentur, consilium viamque sedulò rogauit; æquè audius itineris noscendi, atque exequendi mandati. Adhuc in eum diem Frontonius, cum suis, latebat, in abditissimo montis loco; quem ipsum, ne dum ipsos, præter ipsos nemo nouerat. Quare neque experti, neque qui senectâ erant ætate, consilium viæ exigenti potuerunt respondere. Et tamen (ô Iudicia Dei!) nondum satis egit, qui consilium non inuenientibus, aut in longum differentibus, sat se egisse arbitratur. Quis non putaret, talem excusatum? quis non somnium inanè fuisse, interpretaretur? Nesciebat locum, non nouerat homines; post accuratam inquisitionem, ne diuinare quidem potuit, vbi inuenirentur. Et facile fortasse etiam erat diuiti, ventis tradere mandatù liberalitatis.

IX.

Itaque, curâ eleemosynæ largiendæ omni seposita; securus sui, nocte altera quieuit. Sed non quieuit Deus, qui sæpe angustijs plagisque homines adigat ad bene agendum. Adest ergo iterum Angelus, nec iam mitibus atque amicis, sed sæuis, indignantibus, & minantibus verbis vrget torpentem ad seriam mandati executionem; ac, ne denuò somnium esse existimet, addit verbis acerbis grauius verbera, & ictibus confirmat sermonem. Tù verò ille se è plumis actutum proripit, rursumque, & familia omni, & vicinis vndique citatis, consilium non iam rogat, sed flagitat, iubetque, per alios quoscunque, sedulò inquiri in habitationem Eremitarum, si ipsi nesciant. Verbis vim lachrymæ addiderunt; lachrymas autem non de nihilo cadere, ostendebant nondum obductæ cicatrices, ab Angelo percutiente, relictæ. Multùm agitata est quæstio. Nescientibus cunctis, nec viam consulendi inuenien-

ti.

tibus, vnus diuina luce perfusus in hæc verba est locutus. Etsi mihi & viri illi, & eorum sedes incognita est, fortasse tamen consilium suggeram haud infalubre. Sunt tibi cameli septuaginta: his onera impone, & quicquid ad vitam feruorum Dei sustentandam necessarium est, è clitellis suspende: tum id facito, quod olim Philisthæi, iuxta consilium suorum Sacerdotum, nam tollentes duas vaccas, que lactabant vitulos, iunxerunt ad plaustrum, vitulosq; earum concluserunt domi. Et posuerunt arcam Dei super plaustrum, & capsellam, qua habebat mures aureos, & similitudines anorum. Ibant autem in directum vacca, per viam, qua ducit Bethsames, & itinere vno gradiabantur, pergentes, & mugientes: & non declinabant neq; ad dexteram, neq; ad sinistram. Pari pacto tu cibarijs camelos onera, solosque, & duce destitutos, viæ committe. Quod si diuina hæc est voluntas, vt tuis opibus Ascetæ isti alantur, camelos tibi incolumes, eodem numero, remittet. Sin ab Orco tibi horum animalium iactura imminet, satiùs est iumenta perdere, quàm vitam. Qui enim te flagellauit, vt moneret duntaxat; vt puniat, penitus occidet. Dixit, & persuasit. Nec opulento tantùm illi, sed omnibus pariter, qui aderant, sententiã probata est.

Nullã morã interposita, educuntur è stabulis septuaginta cameli clitellati, horum quinque fæno & auenã in dorsum alligatã, ceteris sexaginta quinque humanus varij generis cibus est superiniectus; ita non solùm Dei seruis, sed ipsis etiam bestijs, qui illis seruiert, esca est suppeditata. Sic instructos septuaginta camelos, atque in via constitutos, non sine singultu fletuque, cœlesti custodiæ ac tutelæ sollicitus paterfamilias commendauit, & sine duce, sine comite, quocumque ferrentur, liberè sibi abire permisit. Nullus homo bestias regebat; sed non etiam nullus Angelorum. Rectissimis enim lineis, per inuia & auia, tendebant ad cænobium Eremitarum. Quarto die, labore & inedia patientissimè toleratis, eò peruenerunt, atque ante fores, præ lassitudine, non iam steterunt, sed procubuerunt. Primo camelo, sicut & apud nos iumentis per pascua vagantibus, tintinnabulum ad collum erat appensum, vt ad eius sonitam ceteri colligerentur. Sed tum, monachis, hora nona, hymnos psallentibus, tintinnabuli pulsus non audiebatur. Cantu nec dum absoluto, Frontonius Abbas, non procul ab ostio claustrî degens, idem simul & Ianitor, & Antistes, occulto monitu, de fenestra prospexit, vi-

dítq; diuinæ prouidentiae liberalitatem: nec tamen hoc tantum diuinæ Bonitatis gaudium antè fratribus suis indicauit, quàm Numini debitas laudes absoluissent. Redeuntes è choro ad se vocauit, monstratisque ordine camelis, ac oneribus sarcinisque eorum, dixit: Vbi sunt dissidentiae, vbi murmurationes vestrae? En praesentem nobis Dominum! en Patrem, Bonitate sua, nobis incredulitatis vitium exprobrantem! Adeste, iumenta oneribus liberate, lascaque reficite.

X I.

Dici non potest, quantis lætitijs inceserint, quantis gaudijs sint inundati, in quantas Dei laudes effusi? Tum & ipsi, & cameli sunt cibus recreati. Quoniam autem plus attulerant, quàm necesse erat modico viuere assuetis, noluit S. Frontonius occasionem dare cupiditati habendi. Nec enim ex illa hominum classe fuit, quæ nunquam potest satiari, aut dicere, sufficit. Quare, die insecuto, camelos iterum media parte omnium rerum, quas apportarant, oneratos, & cum ijs auaritiam pariter à se ablegauit, Eulogias ad proprium Dominum remittens. Minus erat octo dierum, cum is expectauit, horis iam etiam singulis in digitos missis, reditum camelorum: nec sine metu fuit tristitiaque amissorum. Vt quid enim bestiae tam diu impastae? An non leonum, aliarumque belluarum famem potius, quàm Eremicolarum hominum fatiuisse erant existimandae? sine via, sine duce mittere, quæ prudentia? iamque consilium in quod prius omnes pedibus iuerant, passim damnabant, poenitebantque, recte fecisse. Dies erat posterus & octauus, quo vicini amicique omnes ad Diuitem confluxerant, ut eius dolorem solantibus verbis lenirent, pariterque diuinam clementiam exorarent, ne tanta septuaginta camelorum iactura largissimæ eleemosynæ meritum compensaret. Ita moestis & ieiunis omnibus vnà confidentibus, repente cepit aura spirare: cum auræ sonitu, tintinnabuli sonitus, sed subobscurus, vni eorum ad aures allabebatur. Pressit vocem, & attentior videbatur sibi percipere sonum semper propinquiorem, de montibus, aduenientem. Exclamat, Euangelium, Euangelium bono nuncio date: redeunt cameli. Exsurgunt omnes propere, quæ cuique proximum est, currunt, volant; vident, eodem agmine, ordine, numero, itinere, cunctos saluè redeuntes. Fit ingens clamor, & in tristitiæ locum, gaudia immensa succedunt: gloria Deo laudesque dantur. Hac primus aspectus effecit. Ast vbi propius ventum, tum lætitiæ

tiæ

tia longè magis creuerunt. Neque enim solùm cameli, qui iam perditū putabantur, recepti; sed nulla macie infecti, nullo tristi vultu luridi, insuper & media parte missorum munerum diuites inuenti. O quis tum omnibus sensus! ô quanta gratulatio! quæ exultatio Domini! quæ lætitia seruorum, qui applausus amicorum, ac vicinorum! præsertim, cum, redditis camelis, nobilissimū conuiuium & illis omnibus præsentibus, & quàm plurimis insuper aliunde pauperibus inuitatis apparauisset; Eulogiâsque sibi remissas, inter eos, lætissimè distribuisset. Nec stetit hîc lætitia: ex illo enim deinde anno, quotannis, vsque ad mortem S. Frontonij, tempore, quo camelos primùm miserat, diligentissimè annotato, diues ille semper ad D. Frontonij monasterium, eosdem, sine duce, misit, tantò certius redituros, quantò sæpius eandem viam recalcare, didicerunt; quantòque ducibus Angelis, quàm hominibus, viæ sunt notiores.

Videtis, quo modo Vniuersorum Dominus, aut quid diuitibus imperet? opes vult eos suas cum pauperibus habere communes. Videtis, quantam habeat curam suorum? Angelos mittit: somno sopitos excitat; vigilantes instigat; brutas animantes ipsas, per desertas solitudines, agit, vt illis cibum afferant, in tempore opportuno. Quid putatis tunc Eremitas fecisse? an non omnem sollicitudinem abiecerunt temporalium rerum? an non murmurare, & querelas spargere desierunt? an non, post illa, Domino in lætitia seruierunt? Idem & nos facturi sumus, si spem in Deo, non in Mundo, non in aulis, non in nostris industrijs, figamus; si à cælo, non ab Orco auxilium flagitemus: si in parte assis nostri veniat, non quod prudentia carnis suggessit, sed quod virtus suppeditauit: si existimemus, *hominem non in solo pane viuere, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Tunc enim non iam ebulliet murmuratio; non erumpet querimonia, non metus futuri alimenti quatiet; quia fiducia in Mundi Gubernatorem concepta, hæc omnia abstergit. Fiduciam autem inducit firmatque diuinæ præsentia, scientia, potentia, misericordia, non nuda & frigida cognitio, sed assidua & practica meditatio. Sicut enim cibus visu aspectuque cognitus nihil iuuat; sed cum in ore teritur, cum in stomacho digeritur, tum demum vires roborat; ita parum prodest diuina scire, ad curiositatem; nisi etiam sciantur ad pietatem. Sciuntur autem, si meditatè atq; ad vsum cognoscun-

XII.

Matth. 4. 4.

seuntur: quod fit, quando lecta, vel intellecta vitæ nostræ actionibus accommodantur. Si ergo Deus ubique est, si tam bonus est, ut à gratia velit innotescere, si à misericordia nomen sibi facere; si in eo sumus toti, & ille totus in nobis existit; quantæ spei, quantæque lætitiæ causa est, tantæ scientiæ, potentiæ, clementiæ thesauros, intra nos, hoc est, in anima nostra, in corde nostro, in omnibus animæ viribus, in intellectu, in voluntate, in omnibus membris, in omnibus corporis particulis contineri? Cum ergo & omnes illius adsint opes, & nos capaces simus earum, & ipse pronissima voluntate diuitias suas diffundat in eos, qui ad illum confugiunt; longèque facillimè, qui ex nihilo omnia producit, possit, non solum in anima gratiam creare, sed etiam corpori necessaria omnia aliunde adducere; cum possit commouere parcos ad largitatem, immites ad misericordiam, auaros ad liberalitatem; aut, euocatis locupletioribus ex hac vita, hæreditates opulentas in egenos deriuare; immò, sicut tres pueros, olusculis pinguiores facere, quàm alij Iouialibus cœnis & regum delicijs efficiantur; cum camelos ipsos sine ductore regere, sine pastu, plusculos dies, conseruare; *quid timidi estis, modica fidei?* quid contra Dominum murmuratis? quid indignè fertis? quid ad artes malas confugitis? quid iugum illius detrectatis? in simplicitate cordis, rem vestram agite, & aget suam Deus: seruite illi, & seruiet ille vobis, supra consuetudinem aliorum dominorum.

XIII.

Neque verò Religiosis duntaxat ista dicuntur, qui omnem harum rerum curam Superioribus debent relinquere, & non culinæ, sed toti cœlestibus vacare; verùm multò maximè occidenda sunt ijs etiam, qui vitam omnem diurnis nocturnisque laboribus impendunt; qui iam timent, ne morbis debilitati, in idonei efficiantur, ad panem quærendum; iam, ne filij multiplicentur supra facultates: iam, ne hostis irrumpat, & longis curis parta auferat, & mille talia, quæ inquietos reddunt. Seruiant illi Deo, & Deus alet seruos suos. Impendant, in quadragesima, operibus penitentiae, quantum in Bacchanalibus luxui impenderunt; extenuent ventrem ieiunijs, quem distenderunt epulis; emacient faciem inedia, tegant genas pallore, quas antea laruis deformarunt, & dæmonibus similes reddiderunt: induant tunicam cilicio vtiliter molestam, habitumque seipsos flagellantium, qui ridiculis stultorum vestimentis tecti, per plateas, Mænadam, aut thyr-

fos

fos vibrantium Baccharum instar, insaniuerunt: denique qui hostem peccatis suis meruerunt nobis adducere, virtutibus suis eundem propellant. Gerit enim se Deus erga nos, quemadmodum nos ipsi nos gerimus erga Deum. *Nulla creatura est, ait S. Augustinus, quæ non, velit, nolit, diuinæ prouidentia seruiat. Facit enim cum ea, quæ ex animo seruit, quod bonum est: de illa verò, quæ hoc non vult, fit, quod iustum est.*

S. Aug. in
epist. ad Ga-
lat.

C A P V T X.

Aliunde maximè relictos, à Deo maximè curari, ostenditur exemplis veteris Testamenti.

Raculi suffragio sapientissimus Socrates solebat dicere: *Si quid cura potest, illud cures: at si Deus ipse te curat, cur tu sollicitus tibi sis?* Duo monuit, ne negligentes simus, vbi Deus nos vult labore nostro aliquid emere; & ne, vbi opera nostra inutilis est, diffidamus Deo nos curanti. Ob primum, ait S. Augustinus: *Cum viderimus, aliquem seruum Dei prouidere, ne ista necessaria sibi desint, non iudicemus, eum de castro sollicitum esse: nam & ipse Dominus, propter exemplum, loculus habere dignatus est: & in Actibus Apostolorum scriptum est: Ea quæ ad vitam sunt necessaria, procurata esse in futurum, propter imminentem famem.* Ob secundum, præter supra recitatam S. Frontonij historiam, multa nobis alia paternæ suæ curæ exempla Dominus reliquit, quæ meritò possint spem fiduciamque nostram accendere.

I.
Max. serm.
de Prouid.

S. Aug. lib.
de serm. Do-
mini in mon-
te.

Et quanquam, vt in prouerbio est, manus cum Deo mouendæ sunt, Sanctus tamen Ignatius noster egregiè docuit, semper pluris faciendam Dei opem, quàm omnia mortalium auxilia. *Adijt aliquando Ignatius ad salutandum Principem virum nostri studiosum, à quo minus officiosè, quàm par erat, exceptus est. Causam Ignatius arbitratus est, quod minus eius opera, ad res Societatis, atq; patrocinio uteretur. Erat enim, aut videri volebat Societatis nostræ percipidus, molestèq; forsitan ferebat, quod alios, ad nostram defensionem, se prætermisso, potius adhiberemus. Tunc Ignatius mihi, dicam, (inquit) illi, & apertè dicam, me ante 30. annos à Deo didicisse, vt in ijs efficien-*

II.
Petr. Ribad.
in vita S. I-
gnat. l. 5. c. 9.